2010. december • A Déli Szó ingyenes különkiadványa | 2010. decembrie • Publicație periodică gratuită a revistei Déli Szó

LiteratHU-R

A tartalomból • Conținut

Adventi ünnepkör – kiskarácsony, nagykarácsony...

Adventul – în așteptarea Crăciunului

Ünnepi hétköznapok Csongrád megyében

Cotidianul zilelor de sărbătoare în localitățile județului Csongrád

Karácsony a Bánságban: szokások és hagyományok

Crăciunul în Banat: tradiții și obiceiuri specifice etniilor din zonă

Eurothalia – egy hét az interkulturális párbeszéd jegyében...

Eurothalia – o săptămână a dialogului intercultural...

Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013
Programul De Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013

Két ország, egy cél, közös siker!
Două țări, un scop, succes comun!

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap
Uniunea Europeană
Fondul European de Dezvoltare Regională

Tartalom

4
Adventi ünnepkör – kiskarácsony, nagykarácsony...

6
A karácsonyi vásár meghozza Temesvárra a téli ünnepek varázsát

8
„A vallás tart meg minket”
Ünnepi hétköznapok Csongrád megye településein

10
Karácsony a Bánságban: a térségben élő etnikumokra jellemző szokások és hagyományok

12
Eurothalia – egy hét az interkulturális párbeszéd jegyében

14
Vásári ruhába bújt kultúra

Impresszum

Kiadó/Editura:
Leonardo Kft., Bonifert Gábor (ügyvezető igazgató/director)

Főszerkesztő/Redactor principal:
Pintér M. Lajos

Szerkesztő/Redactor:
Dobó Csaba

Munkatársak/Colaboratori:
Arany Mihály,
Gémes Sándor (fotó/fotografie),
Illés Tibor (fotó/fotografie),
Nicoleta Bodiu,
Szabadi Péter (tördelés/technoredactare),
Niedermayer Enikő,
Tuti,
Varga Anna

HU ISSN 2060-5900

Az ünnep, ahogy mi várjuk

A két szomszédos állam, Magyarország és Románia kapcsolatában először a rendszerváltás hozott új értelmezést. Mindkét államban elkezdődött a demokratikus átrendeződés, s a diktatúra hazug világát felváltotta egy új, nyíltabb, a történelmi kapcsolatokat is tisztázandó társadalmi párbeszéd. E szimbolikus kommunikáció a közélet mellett a gazdaság, a politika és a turizmus területén jelentett először kézzelfogható változásokat.

Az ünnephez népcsoportoktól függően más-más szokásrendszer párosul, mégis minden kultúra hasonlóan éli meg jeles napjait: a kisebb-nagyobb közösségek együtt, a hagyományaikból merített szokások mankóinak segítségével élik meg azokat a mélységeket, melyeket a mindennapok rohanásai valahogy kiűztek belőlük. És hogy milyen ez az ünnepi lelkület? Ha úgy próbálunk fogalmat alkotni, hogy azt egy más kontinensen ünneplő nemzet a saját hagyományos évfordulóinak légköréhez is hozzámérhesse, talán az összetartozás fogalma az, ami magában foglalja a szeretetet, a hazát, a szabadságot, a békét, a megmaradást.

A keresztény kultúrákban az adventi hagyománykör az egyik legfontosabb ünnep, melynek tetőpontja Jézus, a Megváltó születése, a karácsony. Sajnos azonban napjainkban a globalizáció ártó hatásai miatt egyre inkább érezhetünk egyfajta zavart ünnepeink, szokásaink között. Az információs lehetőségek, a technika, a szórakoztatóipar fejlődésével bizonyos ünnepek előtérbe kerülnek, mások elfelejtődnek, s külföldről újabbak s újabbak törnek be hozzánk. Az ünnepek hátterében pedig egyre inkább érzékelhetővé válik a piac irányító elve. A profitszerzés ösztönöz mindenkit, s ezzel a hagyományos ünnepek is kénytelenek számolni, elég csak körülnéznünk, hogy karácsony közeledtével micsoda vásárlási láz kíséri az adventi gyertyagyújtásokat. Nem is beszélve arról, hogy a fogyasztói társadalom fiatalabb országai, a mi kelet-európai térségünk, hogyan fogadja be a fénypompás marketingruhába öltöztetett új ünnepeket. Elég csak arra a jelenségre gondolni, hogy az angolszász világ Télapó-mítosza mennyire elüt a mi karácsonyunktól, és mennyit kell magyarázni gyermekeinknek, hogy nálunk nem a Télapó hozza az ajándékot, hanem a Jézuska vagy az angyal, és amit a tévében lát, ahhoz nekünk semmi közünk.

Ezért is gondoltuk úgy, hogy olyan ünnepi számot készítünk, melyben megpróbáljuk bemutatni, hogyan készül két szomszédos állam keresztény kultúránk legnagyobb ünnepére. Olvasóink ellátogathatnak képzeletben Temesvárra, melynek utcáit ünnepi hangulat s hagyományos vásár tölt meg élettel épp úgy, ahogy Csongrád megye székhelyén, Szegeden a Dóm teret, ahol az óriási adventi koszorú mellett kézművesek kultúrával átitatott portékái fénylenek, s a tér közepén egy bálaszínház áll, melyben minden délután mese s zeneszó hallható. De olvashatunk a Magyarországon élő román kisebbség ünnepi szokásairól is, illetve a bánsági népek decemberi „hétköznapjairól”. Egy néprajztudós pedig, ha nem is fejti meg teljesen a karácsony környéki misztériumot, szokásainkon keresztül szépen lefesti azt. Ráadásul az érdekes, tartalmas írásokat szebbnél szebb képek kísérik végig az oldalakon.

Áldott, békés karácsonyt kívánok a kiadó és a munkatársaim nevében!

Dobó Csaba

Sărbătoarea, așa cum o așteptăm noi

Relația celor două țări învecinate, Ungaria și România a fost redefinită odată cu schimbarea de regim. În ambele țări a început procesul de democratizare, iar lumea mincinoasă a dictaturii a fost înlocuită de una nouă, deschisă, bazată pe un dialog menit să clarifice relațiile istorice. Această comunicare simbolică a adus pentru prima dată schimbări palpabile nu doar în viața publică dar și în domeniul economiei, politicii și a turismului.

Fiecare etnie își are obiceiurile proprii, cu toate acestea, indiferent de cultură, oamenii sărbătoresc în mod asemănător: cu ajutorul obiceiurilor tradiționale comunitățile mai mici sau mai mari trăiesc împreună acele profunzimi pe care le-au pierdut datorită agitației vieții cotidiene. Și cum este această atmosferă festivă? Dacă încercăm să ne facem o imagine în așa fel încât o națiune de pe un alt continent să poată să o compare cu atmosfera unei sărbători tradiționale proprii, atunci poate noțiunea de unitate este aceea, care cuprinde dragostea, patria, libertatea, pacea și supraviețuirea.

La noi, conform credinței creștine, Adventul este cea mai importantă sărbătoare, a cărui punct culminant este Isus, nașterea Mântuitorului, Crăciunul.

Din păcate însă în ziua de azi din cauza efectelor negative ale globalizației putem să simțim tot mai mult o oarecare dezechilibru în ceea ce privește sărbătorile, obiceiurile noastre. Datorită dezvoltării mijloacelor de informare, a tehnicii și a industriei de divertisment, anumite sărbători ajung în prim-plan iar altele se uită, iar din străinătate dau năvală tot mai multe sărbători noi. Se poate observa din ce în ce mai des faptul că sărbătorile sunt condiționate de piață. Toată lumea este stimulată de realizarea profitului, fapt de care trebuie să țină cont și sărbătorile tradiționale, ajunge să ne uităm în jur ca să vedem că în perioada premergătoare Crăciunului, aprinderea lumânărilor de Advent este însoțită de cumpărături frenetice. Ajunge să ne gândâm la mitul anglo-saxon a lui Moș Nicolae care diferă așa de mult de Crăciunul nostru, și cât de mult trebuie să explicăm copiilor noștrii că nu este Moș Nicolae cel care aduce darurile, ci îngerul și că noi nu avem nicio legătură cu ceea ce se vede la televizor.

Acesta a fost unul dintre motivele pentru care neam gândit să pregătim o ediție de Sărbători în care să vorbim despre cum se pregătesc două țări învecinate la sărbătoarea cea mai mare a culturii noastre creștine. Cititorii noștrii pot să facă o vizită imaginară la Timișoara, unde atmosfera de sărbători și târgul tradițional aduce viață pe străzile orașului așa cum se întâmplă și în reședința județului Csongrád, la Szeged, unde în piața Domului se găsesc, pe lângă coroana uriașă de Advent și mult râvnitele obiecte meșteșugărești și unde, în mijlocul pieței, se află un teatru construit din baloți de paie, unde după-masa se spun povești și se ascultă muzică. Dar putem să citim despre obiceiurile legate de Crăciun a românilor din Ungaria precum și despre „cotidianul" lunii decembrie a diverselor etnii din Banat. Un etnograf, care chiar dacă nu ne dezleagă în totalitate misterul care învăluie zilele apropiate Crăciunului, ne oferă o frumoasă privire în ansamblu în această privință prin intermediul obicieurilor noastre. Mai mult, textele interesante, bogate în conținut sunt însoțite de poze care mai de care mai frumoase.

În numele editorului și al colegilor mei vă doresc un Crăciun fericit!

Dobó Csaba

Conținut

5
Adventul – în așteptarea Crăciunului

7
Târgul de Crăciun aduce feeria sărbătorilor de iarnă la Timișoara

9
"Supraviețuim datorită religiei"

Cotidianul zilelor de sărbătoare în localitățile județului Csongrád

11
Crăciunul în Banat: tradiții și obiceiuri specifice etniilor din zonă

13
Eurothalia – o săptămână a dialogului intercultural...

15
Cultura în haine de târg

Adventi ünnepkör – kiskarácsony, nagykarácsony...

Míg szüleink, dédszüleink ünnepnapjait behálózták a népszokások, a tradicionális ételek, addig mára élő hagyomány eredeti formájában szinte alig maradt meg a gyakorlatban. Ebben az is szerepet játszik, hogy a modern világ kiszakította az embert abból a hagyományos családi körből, amelyben korábban élte mindennapjait. A nagy ünnepek ajándékozási kényszerrel, vásárlási lázzal köszöntenek korunk emberére.

Az advent a Megváltó születésére való várakozást jelenti, böjti-félböjti időszak volt a katolikus hagyományban. Ekkor kezdődnek meg a hajnali misék, melyeket Máriának szentelnek, és a latin bevezető szöveg első szava után „rorátének" neveznek.

Az adventi jeles napok szinte mindegyike karácsonyra vagy az új esztendőre utaló szokásokat tartalmaz. December 4-én ünnepeljük Borbála napját, amikor Borbála-ágat készítettek az emberek: egy gyümölcsfaágat tettek vázába, amely a szobában elkezdett rügyezni. Ebből a lányok azt jósolták maguknak, hogy mikor mennek majd férjhez – magyarázza Barna Gábor, a szegedi Néprajzi és Antropológiai Tanszék vezetője.

December 6-a Miklós napja. A Mikulás valójában a szegényeket segítő myrai püspök, Szent Miklós legendájából ered. A szent egyébként Szegeden is nagy népszerűségnek örvendett, a felsővárosi minorita kolostorban van például egy kép, amelyen Szent Miklós is szerepel, és amelyet egy itteni polgár adományozott a templomnak a fia gyógyulásáért.

Másik ismert dátum a Luca-nap, amely az év egyik legsötétebb napja a közeli téli napforduló miatt, valamint – különösen Szeged környékén – boszorkányos hiedelmek miatt. Luca napjától 13 napon keresztül, a karácsonyi éjféli miséig készítették a Luca-széket, amely egy sámlira emlékeztető darab volt. Erre – a hagyomány szerint – ha a misén úrfelmutatáskor ráültek, meg lehetett látni, ki a boszorkány. Ekkor haza kellett gyorsan szaladni, és a ház elé mákot szórni, úgy nem jutott be a boszorkány, mert egyesével kellett a szemeket összeszednie. Magyar-sváb eredetű szokás, hogy Luca-napkor kezdik csíráztatni a Luca-búzát. Ez mágikus vetés valójában, és a következő év termését próbálták vele kedvezően befolyásolni. A zöld hajtások ma is a karácsonyi üzenetre, az új élet kezdetére emlékeztetnek.

December 24. – szenteste vagy karácsony vigíliája. Az éjféli mise miatt ez egy böjtös nap, a Dél-Alföldön jellemzően savanyú krumpli-, cibere- vagy bablevest fogyasztanak mákosgubával vagy valamilyen friss főtt tésztával, például mákoscsíkkal. A manapság oly divatos bejgli újabb keletű, osztrák eredetű sütemény, amely a paraszti konyhából sokáig hiányzott – tudtuk meg Barna Gábortól.

Sok helyen szokás, hogy betlehemesek, reformátusoknál kántálók járják a falut, és Jézus születésének történetét játsszák el. Ennek dél-alföldi formája a pásztorjáték, amely azt az epizódot emeli ki, mikor az angyal a Megváltó születését hírül adja a pásztoroknak, akik útra kelnek, hogy köszöntsék Jézust. Ennek a szövegében szinte alig van vallásos tartalom, viccelődő, helyzetkomikumban gazdag előadás. A betlehemes játékok az utóbbi évtizedekben bekerültek a templomba, ahol viszont egyértelmű az ószövetségi utalás, a karácsonyi és a bűnbeesés történetének párhuzamba állítása. Isten Ádámot és Évát engedetlenségük miatt – a tiltott fa gyümölcséből ettek a kígyó szavára – űzte ki az Édenből, de már ekkor elhangzott a Megváltó születésének ígérete. A karácsonyfa kezdetben az ószövetségi történet megjelenítésének kelléke volt, a mai gömbök a tiltott gyümölcsre, a fán futó boák a kígyóra emlékeztetnek. A játék elősegítette a történet megélését, részesévé válást az utánzás révén. A fenyőfa, mint karácsonyfa állításának hagyománya az evangélikusoktól ered, Magyarországon csupán mintegy 50-60 éve lett általános szokás.

A karácsony kétnapos ünnep, de az egyház nyolc napon át emlékezik meg róla. December 25-ét szokás nagykarácsonynak is nevezni, valójában ezt tekintik Jézus születésnapjának,

és egyben Ádám-Éva napja is. Ekkor már vége a böjtnek, a nap hagyományos étele a disznótoros vagy az úgynevezett „angyali" hurka és kolbász. December 26. karácsony másnapja, és István, az első keresztény vértanú névnapja. December 27-én János evangélistáról emlékezünk meg, ekkor tartanak borszentelést.

A karácsonyi ünnepkör január 6-ával, vízkereszttel, a háromkirályok ünnepével, kiskarácsonnyal zárul.

Arany Mihály

Adventul – în așteptarea Crăciunului

În timp ce sărbătorile părinților, străbunicilor noștri au fost împânzite de obiceiurile din popor, de mâncărurile tradiționale, în ziua de azi aceste tradiții, în forma lor originală, nu prea se mai pun în practică. Acest fapt se datorează și vieții moderne care a smuls oamenii din cercul familial tradițional de pe vremuri. Marile sărbători aduc oamenilor o constrângere de a face cumpărături frenetice și cadouri.

Adventul înseamnă așteptarea Mântuitorului, în tradiția bisericii catolice reprezintă perioada postului. În această perioadă se țin slujbe dis-de-dimineață dedicate Mariei și care, după primul cuvânt din textul în limba latină, se numesc "rorate".
Zilele importante ale Adventului sunt caracterizate în mare parte de obiceiurile tipice Crăciunului și al Anului Nou. În data de 4 decembrie sărbătorim ziua Sfintei Barbara cu ocazia căruia s-au pregătit așa numitele crenguțe Barbara: fetele au pus o creangă de la un pom fructifer în apă, în cameră și în funcție de perioada în care au adus crengile muguri, fetele au putut să prezică anul în care se vor mărita – explică Barna Gábor șeful Facultății de Etnografie și Antropologie din Szeged.

În data de 6 decembrie se sărbătorește ziua Sfântului Nicolae. Moș Nicolae a fost, de fapt episcopul din Myra care a ajutat oamenii săraci. Sfântul s-a bucurat de o popularitate însemnată și la Szeged, în Mănăstirea Minorită din oraș se află un tablou în care putem să îl vedem și pe Sfântul Nicolae. Tabloul a fost donat de către un cetățean al orașului pentru însănătoșirea fiului său.
O altă dată cunoscută este ziua Sfintei Lucia, care este una din zilele cele mai întunecoase ale anului deoarece se află în vecinătatea solstițiului de iarnă, dar și datorită superstițiilor legate de vrăjitoare – mai ales în Szeged și în împrejurimi. Începând cu ziua Sfintei Lucia timp de 13 zile s-a lucrat la realizarea așa numitului "scaun Lucia", un scaun care semăna mai mult la un scăunel și – conform tradiției – cel care s-a așezat pe el în timpul liturghiei la ridicarea Ostiei, a putut să vadă vrăjitoarea. Atunci acel om trebuia să meargă repede acasă și să împrăștie mac în fața casei ca să nu poată să intre vrăjitoarea în casă, deoarece aceasta trebuia mai întâi să strângă fiecare boabă de mac. Un obicei tipic șvăbesc-unguresc este încolțirea grâului începând cu ziua Sfintei Lucia. Acest obicei a reprezentat, de fapt, o magie prin care oamenii au încercat să influențeze în mod benefic recolta următorului an. Chiar și în ziua de azi colții verzi de grâu evocă mesajul Crăciunului, al unui început nou.
24 decembrie – este Ajunul Crăciunului. Datorită liturghiei de la miezul nopții este o zi cu post, în zonele Câmpiei de Sud se mănâncă salată acră de cartofi, supă de borș sau de fasole. Așa numitul "beigli" care este atât de îndrăgit în ziua de azi, este de fapt un cozonac de origine austriacă care a lipsit mult timp din bucătăria oamenilor de la țară – ne-a informat Barna Gábor.
În multe locuri se obișnuiește umblarea cu vicleimul, iar la reformați grupuri de oameni merg prin sate și prezintă, prin cântece, povestirea nașterii lui Isus. Varianta acestora din zonele Câmpiei de Sud este așa numita "pastorală" care evidențiază acel episod, în care îngerul vestește păstorilor nașterea Mântuitorului ca ei să meargă să Îl salute pe Isus. Textul nu conține elemente religioase aproape deloc, este mai glumeț, bogat în multe situații comice. În ultimele decenii Vicleimul se prezintă mai mult în biserici, unde a primit un caracter religios clar, conform Vechiului Testament atunci când se compară povestea Crăciunului cu cea a căderii în păcat. Dumnezeu i-a izgonit pe Adam și pe Eva din Rai - deoarece au mâncat din fructul interzis - atunci când se făcuse deja promisiunea nașterii Mântuitorului. La început Pomul de Crăciun s-a folosit pentru a prezenta întâmplarea din Vechiul Testament, globurile de azi ne amintesc de fructul interzis iar ghirlandele reprezintă șarpele. Prezentarea întâmplării a ajutat oamenii să trăiască acele clipe, iar prin imitarea ei, oamenii au putut să se implice în ea. Obiceiul împodobirii Bradului de Crăciun vine de la evanghelici, în Ungaria a devenit obicei de abia acum 50-60 de ani.
Sărbătoarea Crăciunului este de două zile, însă biserica sărbătorește Crăciunul timp de opt zile. Data de 25 decembrie este considerată ziua nașterii lui Isus și este, în același timp, ziua lui Adam și Eva. Perioada postului s-a terminat, din mâncărurile tradiționale fac parte caltaboșul și cârnațul. 26 decembrie este a doua zi a Crăciunului și este ziua Sfântului Ștefan care a fost primul martir creștin din istorie. În data de 27 decembrie comemorăm amintirea lui Ioan Evanghelistul, atunci are loc sfințirea vinului.
Sărbătoarea Crăciunului se termină odată cu data de 6 ianuarie, cu Boboteaza, cu sărbătoarea celor Trei Ierarhi.

Arany Mihály

A karácsonyi vásár meghozza Temesvárra a téli ünnepek varázsát

A téli ünnepek varázsa már december első napján elárasztotta a Bega-parti várost. Az est beálltával a tündérien csillogó sok ezer kis színes égő, az ünnepien feldíszített fenyőfák, valamint a naponta felcsendülő karácsonyi dalok arra emlékeztetnek, hogy közeledik a karácsony, az év legkedveltebb ünnepe. Az ajándékozások időszaka ez, ezért a temesváriak legkedveltebb sétatere, az Opera tér egy hónapra a Télapó kis városává alakult át.

Több tíz, karácsonyi füzérekkel feldíszített faházikót állítottak fel Temesvár központjában, ahol az idén a negyedik alkalommal zajlik a hagyományos karácsonyi vásár. A Télapó manói az idén is megtették a megfelelő előkészületeket, a vásáron minden ízlésnek és pénztárcának megfelelő árut lehet kapni. A kínálat nagyon változatos: karácsonyi díszeket és ajándékokat, hagyományos termékeket, kézműves tárgyakat, játékokat és akár illatos olajokat és parfümöket is lehet vásárolni.

Az idén sem hiányoznak az ínycsiklandozó hagyományos gasztronómiai finomságok, melyeknek nem lehet ellenállni. Házi készítésű sütemények és kalácsok, székely kürtöskalács, mézes pogácsa, frissen préselt gyümölcslevek, fahéjjal ízesített tea és forró csokoládé, a legjobb fűszerekkel ízesített pálinka és forralt bor található itt, melyekhez kitűnően társulnak a hagyományos finomságok, melyek ott sercegnek a rostélyon vagy bugyognak az üstökben. A háziasszonyok ugyanitt vehetik meg az ünnepi ebédhez szükséges hozzávalókat: a bánsági hagyományos felvágottakat, a sonkát, szalámit, disznósajtot, májat, hurkát, savanyúságot és sok minden mást, mindezeket kedvező áron.

Mégis minden évben a karácsonyi vásár legboldogabb látogatói a gyerekek, akiket a szülőkkel vagy a nagyszülőkkel együtt sok meglepetés vár. Ebben az évben is meg lehet nézni Temesvár központjában a jászlat és az Úr születését bemutató szereplőket. Emellett a kicsiket színes csillagokkal díszített hatalmas karácsonyfák és a cilindert s sálat viselő vidám hóember, valamint egy hatalmas, több mint három méter magas, szépen kivilágított Télapó fogadja. A Télapó lábaihoz egy dobozt helyeztek, ahova a kicsik betehetik a Télapóhoz címzett leveleiket. Csak azok a gyerekek írhatnak a Télapónak, akik még nem töltötték be a 11. évüket, és akik jól és szófogadóan viselkedtek egész évben, a legszebb és a legérdekesebb leveleket pedig maga a Télapó fogja díjazni, aki személyesen adja át az ajándékokat a mindig teli zsákjából.

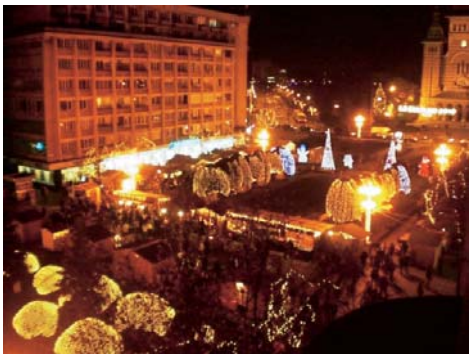

Bánsági karácsonyi dalok és hagyományok

Mindezekhez még hozzájárul a karácsonyi dalok teremtette mesés hangulat és a számos koncert, amelyek keretén belül bemutatják a bánsági népi hagyományok szépségét. A városháza a nemzeti opera előtt felállított színpadon az idén is egy hagyományos karácsonyi műsort szervez, koncertekkel és a bánsági vidékre jellemző rendezvényekkel. A többségi román lakosság mellett Temesváron számos etnikai közösség él, melyek a várost a kultúrák és a vallások találkozóhelyévé teszik. Innen ered a létező hagyományok sokszínűsége egy olyan városban, melynek történelmére az évszázadok során különböző etnikai közösségek hatottak, különösen a német, magyar és a szerb.

Mivel a megyében nagyszámú szerb és ukrán közösség él, az Opera téren rendezett karácsonyi vásár 2011 január 10-ig marad nyitva, hogy a régi rítus szerint tartott ortodox ünnepeket is magába foglalja.

A többi nagy európai karácsonyi vásárhoz hasonlóan a temesvári is jelen van a világhálón. Aki részleteket szeretne a karácsonyi vásárról, a kereskedőkről, és az ünnepi rendezvényekről, az keresse fel a www.targdecraciun.primariatm.ro honlapot.

Nicoleta Bodiu

Târgul de Crăciun aduce feeria sărbătorilor de iarnă la Timișoara

Magia sărbătorilor de iarnă a invadat orașul de pe Bega încă din prima zi de decembrie. Miile de lumințe colorate ce strălucesc feeric odată cu lăsarea serii, brazii împodobiți festiv, precum și colindele ce răsună zi de zi ne amintintesc că se apropie Crăciunul, cea mai așteptată sărbătoare de peste an. E vremea cadourilor, așa că Piața Victoriei, îndrăgit loc de promenadă al timișorenilor, s-a transformat pentru mai bine de o lună, într-un mic orășel al lui Moș Crăciun.

Zeci de căsuțe de lemn, împodobite cu ghirlande, au fost amplasate în centrul Timișoarei, unde este în plină desfășurare tradiționalul Târg de Crăciun, ajuns în acest an la a patra ediție. Spiriduşii Moşului s-au pregătit cum se cuvine și de această dată, la târg putând fi găsite cadouri pentru toate gusturile și toate buzunarele. Oferta este una foarte variată: decorațiuni și cadouri specifice sărbătorii de Crăciun, produse tradiționale, obiecte de artizanat, suveniruri de tot felul, jucării și chiar uleiuri parfumate sau bijuterii.

Nelipsite sunt, și în acest an, deliciile gastronomice tradiționale, cu mirosuri mult prea îmbietoare ca să le reziști. Prăjituri și cozonaci de casă, colaci secuiești, turtă dulce, sucuri proaspăt stoarse, ceai cu scorțișoară și ciocolată caldă, dar și țuică sau vin fiert înmiresmate cu cele mai bune mirodenii, la care merg de minune bunătățile tradiționale ce sfârâie pe grătare sau clo-

cotesc în ceaune. Tot de aici, gospodinele își pot cumpăra cele necesare pentru masa de sărbători: mezeluri tradiționale bănățene, șuncă, salam, tobă, caltaboși, murături asortate și multe altele, la prețuri prietenoase.

Totuși, ca de fiecare dată, cei mai fericiți vizitatori ai Târgului de Crăciun sunt copiii. Aceștia sunt așteptați, alături de părinți sau chiar bunici, cu o mulțime de surprize. Și în acest an, în centrul Timișoarei, va putea fi revăzută ieslea cu personajele Nașterii Domnului. În plus, micuții sunt întâmpinați de brazi imenși decorați cu steluțe strălucitoare, de veselul Om de Zăpadă cu joben și fular, dar și de un Moș Crăciun uriaș, de peste 3 metri înălțime, frumos iluminat, la picioarele căruia este amplasată o cutie unde copiii pot pune scrisori pentru Moșul. Să îi scrie Moșului vor putea doar copiii care încă nu au împlinit 11 ani și au fost tot anul cuminți și ascultători, iar cele mai frumoase și interesante răvașe vor fi premiate de însuși Moș Crăciun, care le va înmâna personal cadouri din desaga sa veșnic plină.

Colinde și tradiții populare bănățene

Acestora li se adaugă o atmosferă de vis întreținută de colinde, dar și de numeroase concerte în cadrul cărora va fi etalată fru-

museța tradițiilor populare bănățene. Și la această ediție, programul organizat de municipalitate pe scena amplasată în fața Operei Naționale, propune un Crăciun tradițional, cu concerte și manifestări specifice zonei Banatului. Alături de românii majoritari, în Timișoara trăiesc numeroase comunități etnice, ceea ce transformă orașul într-o intersecție de culturi și credințe. De aici și diversitatea tradițiilor existente în acest spațiu al cărei istorie a fost influențată de-a lungul veacurilor de diversele comunități etnice, în special de cele germană, maghiară și sârbă. Pentru că în județ există o comunitate numeroasă de sârbi și ucraineni, Târgul de Crăciun din Piața Victoriei va rămâne deschis până pe 10 ianuarie 2011, pentru a cuprinde și sărbătorile de iarnă ortodoxe de rit vechi.

La fel ca toate Târgurile de Crăciun mari din Europa, și cel din Timișoara este prezent, de anul trecut, pe internet. Cei care doresc informații despre Târgul de Crăciun, despre comercianții din centru și despre evenimentele care vor avea loc pe parcursul acestei luni de sărbătoare, o vor putea face dacă accesează pagina www.targdecraciun.primariatm.ro.

Nicoleta Bodiu

„A vallás tart meg minket”

A magyarországi románság ugyanúgy ünnepli a karácsonyt, mint a nyugati kereszténység követői, mivel valamennyien ugyanazt a naptárt használják – tudtuk meg Bekán Aurél ortodox lelkésztől.

A magyarcsanádi lelkipásztor a karácsonyi szokásokról elmondta, a román nemzetiség körében mára szinte csak az úgynevezett kolindálás maradt meg, mely során házról házra járva népi és egyházi énekekkel hirdetik Jézus Krisztus születésének örömhírét. „Nálunk, Magyarcsanádon már elhalt ez az én gyerekkoromban még gyakorolt szokás, mivel mára igen lecsökkent a nemzetiséghez tartozók száma. A jelentős román lakossággal rendelkező Méhkeréken és Kétegyházán viszont még ma is spontán szerveződnek az énekkarok, és nagy örömünkre a fiatalok is szép számmal kapcsolódnak be a kolindálásba” - mondta el Bekán Aurél.

A lelkész úgy véli, a szokások továbbélését segítik a Romániából átköltözők is, akik mintegy vérfrissítésként hozzák magukkal az ottani hagyományokat, illetve lelkesítik az ittenieket ezek újraélesztésére. Hozzátette, a hazai románság összegyűjtésében és összefogásában legjelentősebb szerepet nem a kisebbségi önkormányzatok, hanem az ortodox egyház játssza. „Enélkül már eltűnt volna a román nemzetiség a többségi társadalomban, hiszen ma is az egyház konzerválja a nyelvet, a szokásokat, a hagyományokat” – fogalmazott.

A karácsonyi szokások kapcsán Bekán Aurél mesélt lapunknak arról, hogy Szegeden december közepén minden évben összegyűlnek a környékből a nemzetiség tagjai egy hangulatos puliszkaevésre, vidám beszélgetésre. Szóba került, hogy Magyarcsanádra december 12-én várják az egyik legismertebb hazai román kórust, a gyulai Pro Musica csapatát, akik a liturgiába bekapcsolódva énekelnek a híveknek. „Szintén a közösséget erősítő szokás városkánkban, hogy karácsony napján az ünnepi liturgiát követően a román közösség székhelyén gyűlünk össze egy kötetlen beszélgetésre, koccintásra, süteményezésre”.

Márton Gábor

Ünnepi hétköznapok Csongrád megye településein

Adventi vásárok, kézműves alkotóházak, közösségi gyertyagyújtások és koncertek gazdag kínálatából válogathat, aki karácsony előtt Csongrád megyében jár. A megyei önkormányzattal Ópusztaszeren ünnepelhetünk, Szegeden a Dóm térnek ad ünnepi hangulatot a kézműves vásár és a bálaszínház, Szentesen is lehet vásározni, Deszken pedig igazi falunap színesíti majd a decembert.

A megyei önkormányzat már harmadik alkalommal rendezi meg a nemzeti együvé tartozás jegyében a „Magyarok Karácsonya” című rendezvényt Ópusztaszeren december 17-én. A skanzenben a szegedi táj népszokásain alapuló betlehemezéssel, a Rotundában Böjte Csaba ferences szerzetes karácsonyi gondolataival várja látogatóit a Nemzeti Történeti Emlékpark. A nap folyamán fellépnek a megye lakóotthonaiban, valamint a Szent Ferenc Alapítvány nagyszalontai otthonában élő gyerekek is.

Szegeden több vásár is nyílik: a Dóm téren az évek óta nagy népszerűségnek örvendő kézműves vásár és bálaszínház, a Széchenyi és a Dugonics téren pedig karácsonyi vásár és melegedő-falatozó helyek csábítják az arra sétálókat. A székesegyház előtti téren szalmabálákból épült színházban egy hónap alatt csaknem száz, változatos és színes eladást kap a közönség. Ugyancsak a Dóm téren látható a vidéki Magyarország legnagyobb adventi koszorúja, melyen a négy vasárnapon rövid műsort követően közéleti és egyházi személyek gyújtják meg az óriási gyertyákat.

Az ünnepi hangulat megteremtésében a megyeszékhelyen számos szép dallamot megidéző koncert is segít: az IH Rendezvényközpontban december 21-én Bereczki Zoltán és Szinetár Dóra tart lemezbemutató előadást, 28-án pedig Szentpéteri Csilla zongoraművésznő hagyományos karácsonyi koncertjére kerül sor. A Belvárosi moziban lép fel december 9-én a Ghymes együttes, az SZTE TIK kongresszusi termében pedig december 18-án Dolhai Attila ad ízelítőt népszerű musicalekből. Az előző évben óriási sikert aratott Szentegyházi Gyermekfilharmónia karácsonyi hangversenyének december 21-én ezúttal is a Dóm ad majd helyet.

Szentesen a hagyományos karácsonyi vásárt idén is a Szent Miklós téren tartják december 2-tól 23-ig. Az árusok többsége egyedi kézműves termékekkel érkezik, a jó hangulatot forralt bor, sült gesztenye és délvidéki ételek biztosítják.

Csongrádon a december 4–23. között rendezett vásár utolsó napján kerül sor az ünnepváró karácsonyi Alföld Gálára az Alföld Néptáncegyüttessel a Sághy Mihály Szakképzőiskola sportcsarnokában, december 28-án pedig óévbúcsúztató hangversenyre várják a vendégeket a művelődési központban. Deszken december 17-én rendezik a falukarácsonyt az iskolások előadásával és közös gyertyagyújtással a Fő téren, 19-én pedig a Nagycsaládos Egyesület tart karácsonyi műsort a faluházban.

M. G.

“Supraviețuim datorită religiei”

Românii din Ungaria sărbătoresc Crăciunul asemenea creștinilor din occident, deoarece cu toții folosesc același calendar – spune preotul ortodox Bekán Aurél.

Preotul din Cenadul Unguresc ne-a vorbit despre tradițiile de Crăciun și de faptul că în rândul etnicilor români s-a păstrat doar obiceiul colindatului, cu ocazia căruia oamenii merg de la o casă la alta și prin cântece populare și bisericești binevestesc Nașterea Domnului Isus Hristos. “La noi, în Cenadul Unguresc acest obicei practicat pe vremea copilăriei mele a dispărut, deoarece între timp a scăzut semnificativ numărul românilor de aici. Însă în localitățile Méhkerék și Kétegyháza, unde numărul românilor este semnificativ, se alcătuiesc în mod spontan coruri și spre bucuria noastră mulți tineri merg cu colindul” – a spus Bekán Aurél.

După părerea preotului, supraviețuirea obiceiurilor se datorează și celor care se mută aici din România și care aduc cu ei obiceiurile de acolo iar cu entuziasmul lor îi încurajează pe românii de aici ca să reînvie tradițiile. Preotul a mai adăugat faptul că nu sunt consiliile locale cele care adună și păstrează unitatea românilor din Ungaria, ci biserica ortodoxă. “Fără ea, minoritatea românească ar fi dispărut în societatea majoritară, căci și în ziua de azi biserica este cea care menține vie limba, obiceiurile și tradițiile.” – a spus preotul.

Bekán Aurél, vorbind despre obiceiurile de Crăciun, ne-a spus că în fiecare an, pe la mijlocul lunii decembrie, la Szeged, membrii minorităților din zonă se adună să mănânce mămăligă și să povestească. S-a vorbit și despre faptul că în data de 12 decembrie va sosi la Cenadul Unguresc cel mai cunoscut cor românesc din Ungaria, Pro Musica din Gyula, care va cânta în cadrul liturghiei credincioșilor. “Un alt obicei al orașului care întărește unitatea comunității este întâlnirea în ziua Crăciunului, după liturghie, la sediul comunității române, unde stăm de vorbă, ciocnim câte un pahar de băutură și mâncăm prăjitură”. **M. G.**

Cotidianul zilelor de sărbătoare în localitățile județului Csongrád

Târguri de Advent, ateliere de creație de obiecte de artizanat, aprinderea lumânărilor în cadrul comunității și concerte, iată oferta bogată pentru cei care vizitează județul Csongrád în perioada premergătoare Crăciunului. Putem să alegem să sărbătorim împreună cu Consiliul Județean la Ópusztaszer; la Szeged târgul meșteșugăresc și teatrul din baloți de paie conferă pieții Domului o atmosferă de sărbătoare, și la Szentes putem să vizităm târgul, la Deszk o autentică zi a satului aduce culoare zilelor lunii decembrie.

Acesta este al treilea an în care la Ópusztaszer, în data de 17 decembrie, Consiliul Județean organizează evenimentul “Crăciunul Maghiarilor” sub semnul unității națiunii. La muzeul satului vizitatorii pot vedea spectacolul Viflaimului bazat pe obiceiurile populare din Szeged, la Rotunda în Parcul Național-Istoric călugărul franciscan Böjte Csaba își împărtășește vizitatorilor gândurile sale despre Crăciun. În cursul zilei vor apărea pe scenă și copiii din căminele județului precum și copiii din căminul Fundației Szent Ferenc din Salonta.

La Szeged își deschid porțile mai multe târguri care au avut un succes considerabil de-a lungul anilor: în piața Domului se poate vizita târgul meșteșugăresc și Teatrul din baloți de paie, în piețele Széchenyi și Dugonics trecătorii sunt ademeniți de târgul de Crăciun și de locurile în care se pot încălzi și pot lua o gustare. În piața din fața Domului timp de o lună spectatorii pot urmări în teatrul clădit din baloți de paie în jur de o sută de spectacole variate și colorate. Tot aici, în piața Domului se află cea mai mare coroniță de Advent din provincia ungară. Timp de patru duminici, după câte un scurt program, personalități bisericești și ai vieții publice vor aprinde câte o lumânare uriașă de pe coroana de Advent. Concerte, care evocă numeroase cântece frumoase, contribuie la crearea atmosferei festive: la Casa Tineretului la 21 decembrie în cadrul unui concert Bereczki Zoltán și Szinetár Dóra își vor prezenta albumele noi, iar în data de 28 va avea loc concertul tradițional de Crăciun a pianistei Szentpéteri Csilla. În Cinematograful Central in 9 decembrie va avea loc concertul formației Ghymes, iar în data de 10 decembrie în sala Congresului SZTE TIK artistul Dolhai Attila va oferi fragmente din celebrul său musical. În data de 21 decembrie Domul va găzdui și în acest an concertul prezentat anul trecut cu mare scucces al Corului Filarmonic de Copii de la Szentegyháza.

La Szentes târgul tradițional de Crăciun va fi organizat în piața Szent Miklós, între 2-23 decembrie. Majoritatea obiectelor meșteșugărești expuse sunt unicate, iar vinul fiert, castanele coapte și mâncărurile specifice zonei vor garanta atmosfera plăcută a târgului.

La Csongrád, în sala de sport al Liceului Sághy Mihály, în ultima zi a târgului organizat între 4-23 decembrie va avea loc spectacolul de gală intitulat “În așteptatea Crăciunului în Câmpia de Sud” cu Formația de dansuri populare Alföld, iar în 29 decembrie spectatorii sunt așteptați în Centrul Casei de Cultură pentru Concertul de Anul Nou.

În data de 17 decembrie vor avea loc la Deszk, în piața Principală Crăciunul satului, spectacolele organizate de școlile din localitate și aprinderea lumânărilor, iar în data de 19 în Casa Satului va avea loc spectacolul organizat de Asociația Familiilor Mari.

M. G.

Karácsony a Bánságban: a térségben élő etnikumokra jellemző szokások és hagyományok

Szépen feldíszített fenyőfák állnak délcegen az üzletek kirakataiban, sok ezer kis égő hálózza be a várost, és kolindák szólnak szelíden mindenfele, lelket melengetően. Az egész hangulat hirdeti, hogy közeledik a legszebb ünnep: a karácsony.
Jézus Krisztus születését a keresztények az egész világon ünneplik, azonban minden országnak megvannak a saját hagyományai és szokásai. Ezek közül soknak a jelentősége és eredete elveszett az ősidők homályában, de a szépségük titokzatosabbá teszi a téli ünnepeket.

Kolindálás: ősrégi román szokás

Bánát kimagaslóan multikulturális vidéke meglep bennünket a számos szokásával és hagyományával, amelyek gyökeret vertek a térségben. Nem kivétel ez alól a karácsony sem, melyhez az itt egymás mellett élő etnikumok számos régi néphite kötődik.
A román karácsony egyik legfontosabb eseménye a kolindálás. Temes megye egyes faluiban még napjainkban is őrzik a több száz éves hagyományt, ezért a kolindálásban részt vesznek a kisgyerekek és a fiatalok csapatai is, akik házról házra járnak. Karácsony első napján a kolindálók a „csillaggal” indulnak el, ami azt az égitestet jelképezi, melyet a három király követett, hogy eljussanak oda, ahol Jézus született. Egy másik szokás „a betlehemes játék”, amelynek keretén belül a gyerekek bemutatják a házigazda udvarában Jézus születésének a történetét. A hagyomány szerint aki fogadja a kolindálókat, annak egy áldásos és szerencsés évben lesz része, a jólét biztosítéka, ha elsőnek férfi lép a házba.

Adventi hagyományok

A bánsági magyar és német közösségek számára a téli egyházi ünnepek az adventtel vagy az Úr eljövetelével kezdődnek. Advent első vasárnapján a katolikusok számára megkezdődik a karácsonyi böjt, amelyik négy hetet tart (az ortodox hagyomány szerint a karácsonyi böjt november 15-én kezdődik, és hat hétig tart, egész a nagy ünnepig).
Ennek az ünnepnek a jelképe az adventi koszorú, amelyet kis fenyőfaágakból állítanak össze, és szalagokkal, dióval, ezüst színű tobozokkal és négy gyertyával díszítenek. Minden vasárnap meggyújtanak egy gyertyát, egészen Szentestéig. A gyertyák azt a fényt jelképezik, amelyet a Megváltó hozott a földre a reményt jelképezve.
Annak érdekében, hogy a karácsony várását megédesítsék, a német közösségek adventi naptárat – „Adventskalender” – készítenek. A naptáron, karácsonyig, minden napra található egy-egy ablak, amelyik mögött a gyerekek egy-egy édességet, játékot vagy a születés történetéhez kapcsolódó képet találnak.
Szintén advent első napján egyes bánsági falvakban letörnek egy gyümölcsfaágat – cseresznye-, meggy- vagy szilvafáról –, és beleteszik egy edény vízbe, meleg helyre. Ha az ág karácsonyig kivirágzik, akkor megtartják vízkeresztig, amikor a lelkész megáldja. Ezután az istálló falára helyezik, hogy megvédje a gazdaság állatait.

A szerb karácsony régi rítus szerint

A szerbek téli ünnepekhez kötődő hagyományai különlegesen szépek. A karácsonyestet a gregorián naptár szerint január 6-án ünneplik. Egyike a hagyományoknak a badnjak – egy fiatal tölgyfa törzse – meggyújtása a házban található sütőben vagy újabban a templom kertjében. Ez a fiatal fa jelképezi a Megváltót és annak születését, a badnjak elégetése pedig Krisztus szeretetének a melegét jelképezi. Azt mondják, hogy a fadarab elégetésekor felcsapó szikrák száma jelzi a házbeliek számára, hogy milyen gazdagságban lesz részük az elkövetkező évben.
Egy másik, a szerbek karácsonyához kötődő szokás szerint a háziasszonyok szalmát hoznak a házba, amelyik Jézus jászlát jelképezi. A karácsony első vendége férfi kell legyen, akire búzát kell szórni, és a vendég össze kell szedje a házigazda által a szoba padlójára dobott diókat.

Nicoleta Bodiu

Crăciunul în Banat: tradiții și obiceiuri specifice etniilor din zonă

Brăduți frumos împodobiți se ițesc semeț din vitrinele magazinelor, mii de luminițe au împânzit orașul, iar colindele răsună blând parcă de peste tot, încălzindu-ți sufletul. Întreaga atmosferă vestește apropierea celei mai frumoase sărbători – Crăciunul.
Sărbătoarea Nașterii Domnului este celebrată de creștinii din întreaga lume, fiecare țară având însă propriile datini și obiceiuri. Semnificația sau originea multora dintre ele s-au pierdut în negura vremilor, dar frumusețea lor dau un plus de mister Sărbătorilor de iarnă.

Colindatul, obicei străvechi pentru români

Spațiu prin excelență multicultural, Banatul ne surprinde prin multitudinea de tradiții și obiceiuri înrădăcinate în zonă. Excepție nu face nici Sărbătoarea Crăciunului, de care sunt legate credințe populare vechi specifice fiecărei etnii ce coabitează aici. Una dintre cele mai importante festivități ale Crăciunului românesc o reprezintă colindul. În unele sate din Timiș, tradițiile vechi de secole se mai păstrează și astăzi, așa că la colindat, din casă în casă, merg atât copiii, cât și cetele de tineri. În

prima zi de Crăciun, colindătorii merg cu „Steaua”, amintind de astrul pe care l-au urmat Cei Trei Magi pentru a ajunge la locul unde s-a născut Pruncul Iisus. Un alt obicei este cel al „Viflaimului” sau „Irozii”, reprezentând o scenetă prin care copiii refac, în casa sau în curtea gazdei, povestea nașterii lui Isus. Tradiția spune că cel care primește colindul va fi binecuvântat și va avea numai noroc în anul care vine, un semn de bunăstare fiind și dacă prima persoană care intră în casă de Crăciun este un bărbat.

Obiceiuri de Advent

Pentru comunitățile de maghiari și germani din Banat, sărbătorile religioase de iarnă încep cu Adventul sau „Venirea (Domnului)”, perioadă caracterizată printr-o așteptare bucuroasă a lui Iisus. În prima duminică de Advent, pentru catolici începe

postul Crăciunului, care durează patru săptămâni (în tradiția ortodoxă, postul Crăciunului începe pe 15 noiembrie, perioada premergătoare marii sărbători fiind de șase săptămâni).
Simbolul specific acestei sărbători este cununa de Advent, formată din crenguțe de brad împletite cu panglici și decorată cu nuci și conuri poleite, pe care se așează patru lumânări, care se aprind pe rând, duminică de duminică, până în Noaptea de Ajun. Lumânările simbolizează lumina adusă pe pământ de Iisus Mântuitorul, fiind un simbol al speranței.
Pentru a îndulci așteptarea Crăciunului, în comunitățile de germani se mai obișnuiește să se facă un calendar de Advent – „Adventskalender”. Calendarul conține câte o ferestruică pentru fiecare zi care a mai rămas până la Crăciun, în spatele căreia copiii vor găsi câte o jucărie, dulciuri sau imagini din istoria Nașterii.
Tot în prima zi a Adventului, în unele sate din Banat, se rupe o crenguță dintr-un pom fructifer – cireș, vișin, prun – și se pune într-un vas cu apă, la căldură. Creanga, care va înflori până la Crăciun, e ținută în casă până la Bobotează, când e sfințită de preot, apoi e prinsă de un perete din grajd, pentru a proteja animalele din gospodărie.

Crăciunul pe rit vechi la sârbi

Deosebit de frumoase sunt și obiceiurile sârbilor legate de sărbătorile de iarnă. Aceștia sărbătoresc Ajunul Crăciunului după calendarul gregorian, pe 6 ianuarie. Una dintre tradiții este aprinderea Badnjakului – un trunchi de stejar tânăr – în cuptorul casei sau, mai nou, în curtea bisericii. Acest lemn tânăr îl simbolizează pe Mântuitor și intrarea lui în lume, iar arderea Badnjakului reprezintă căldura iubirii lui Hristos. Se spune că numărul mare al scânteilor provocate de arderea lemnului semnifică și bogăția din casa respectivă, pentru anul care vine. Un alt obicei al sârbilor de Crăciun este ca gospodinele să aducă în casă paie, care semnifică ieslea Pruncului Iisus. Primul musafir de Crăciun trebuie să fie bărbat. Asupra acestuia se aruncă grâu, iar el trebuie să adune nucile pe care gazda le aruncă în cameră, prin paie.

Nicoleta Bodiu

Eurothalia – egy hét az interkulturális párbeszéd jegyében...

Kiváló rendezők, elismert színésztársulatok itthonról és külföldről, sztárelőadások, melyeket a találkozás és az interkulturális párbeszéd jegyében választottak ki. Mindez Temesváron történt, az Eurothalia Európai Színházfesztivál keretén belül, amely lehetőséget nyújtott a találkozásra és a legújabb kortárs színházi irányzatok felderítésére. Az eseményt a város Állami Német Színháza rendezte. A fesztivált az idén második alkalommal tartották meg november 13. és 21. között 14 előadással: Temesvárról, Nagyszebenről, Kolozsvárról, Ploieştiről, Bukarestből, Aradról, de ugyanakkor Németországból és Lengyelországból is.

Bár a projekt terjedelmét a jelenlegi anyagi viszonyokhoz kellett igazítani, a fesztivál ebben az évben is minőségi színházi produkciókat nyújtott, és lehetőséget adott arra, hogy a közönség a Romániában és a külföldön élő legelismertebb rendezők alkotásaival találkozzon. Következésképp az Eurothalia nevű színházi „utazás" második fordulója valódi sikert aratott a temesvári közönség körében. Egyébként ha a plakátokon olyan nevek szerepelnek, mint Radu Afrim, Alexandru Dabija, Alexander Hausvater, Radu Alexandru Nica és Andrei Şerban, akkor a siker biztosított. Ezt bizonyítja a nagyszámú közönség jelenléte is, amelyik úgy döntött, hogy az estéit a színészek társaságában tölti; zsúfolásig meg is telt minden este a nézőtér.
Mi több, a fesztivál produkciói közül hétre már jóval a kezdés előtt elkelt az összes jegy: a *Sold Out-ot*, a híres Münchner Kammerspiele produkcióját Gianina Cărbunariu változatában; a Florian von Hoermann rendezte *Kuznecov és Serpuchov felköltöznek a harmadik emeltre* című müncheni független színházi projektet; William Shakespeare *Szentivánéji álom* című darabját Christian Georg Fuchs (Waidspeicher Erfurt Színház Németország) rendezésében; vagy Elfriede Jelinek *Sportról* című művét, Krzysztof Garbaczewski rendezésében (Jan Kochanowski Opole színház, Lengyelország) mind nagy érdeklődés kísérte. Idén az Eurothalia Fesztivál újszerű módon zenével végződött. A kilenc napig tartó legmagasabb szintű színházi előadások után a fesztivál „dinamikusan, intelligensen, és sok látványos elemmel" zárult Mark Godoroja koncertjével, Románia egyik legfontosabb blueselőadójával, aki mellett még felléptek a Blue Spirit és a Trei Parale együttesek is. A zenész bemutatta a közönségnek a Balkanik Zeppelin című új projektjét, mely egy szokatlan egyvelege a Led Zeppelinnek és az etnozenének.

...a multikulturális Temesváron

Első ránézésre úgy tűnik, hogy a fesztivál főleg a németajkú közönséghez szól. Bár a Temesvári Állami Német Színház rendezi, az Eurothalia Fesztivál sokszínű közönséget céloz meg, egy olyan közönséget amely jellemző a Bánság fővárosának nemzeti és nyelvi sokszínűségére.

Az előadások nagyon különböznek egymástól, az idén románul, németül, magyarul és lengyelül mutatják be őket. Emellett mindegyik előadást feliratozzák vagy az esettől függően szinkrontolmácsolják románul, illetve németül és angolul.
„A találkozások terével állunk szemben, amelyik több földrajzi és kulturális területhez tartozik, ez az egyveleg jellemző és ugyanakkor üdvös Temesvár részére. Tulajdonképpen ez a fesztivál tétje, hogy dolgokat, embereket, alkotókat lássunk különböző helyekről, amelyek ebben az általános kontextusban olyan alaphelyzetet teremtenek, amelyik véleményem szerint kedvező, s gazdagítja a temesvári nézőket, és ugyanakkor magát az alkotó tevékenységet is. Bármilyen egybevetés ebben a vonatkozásban hasznos" – nyilatkozta Lucian Vărşăndan, a Temesvári Állami Német Színház igazgatója.

Nicoleta Bodiu

Eurothalia – o săptămână a dialogului intercultural...

Regizori de prim rang, trupe consacrate din țară și străinătate, spectacole-vedetă selectate sub semnul confluențelor și al dialogului intercultural. S-a întâmplat la Timișoara, în cadrul Festivalului de Teatru European Eurothalia, un spațiu de întâlnire și explorare a celor mai noi tendințe în teatrul contemporan, pus la cale de Teatrul German de Stat al urbei. Ajuns în acest an la a doua ediție, festivalul s-a desfășurat în perioada 13-21 noiembrie, propunând iubitorilor artei dramatice 14 spectacole ale teatrelor din Timișoara, Sibiu, Cluj, Ploiești, București, Arad, dar și din Germania și Polonia.

Chiar dacă dimensiunea proiectului a trebuit adaptată la condițiile financiare actuale, festivalul a reunit și în acest an la Timișoara producții teatrale de calitate, oferind prilejul întâlnirii cu creațiile unora dintre cei mai apreciați regizori din România și din străinătate. Astfel că, a doua rundă a "călătoriei" teatrale sub numele de "Eurothalia" s-a bucurat de un real succes în rândul publicului timișorean. De altfel, când pe afișul spectacolelor se regăsesc nume precum Radu Afrim, Alexandru Dabija, Alexander Hausvater, Radu Alexandru Nica și Andrei Șerban, este practic imposibil să dai greș. Drept dovadă stă numărul mare de spectatori care au ales să-și petreacă serile în compania actorilor, public care a umplut până la refuz, de fiecare dată, sălile de teatru. Mai mult, șapte dintre spectacolele incluse în festival s-au jucat cu casa închisă. Printre acestea și reprezentațiile invitaților din Germania și Polonia: "Sold out", o producție a renumitului Münchner Kammerspiele, în versiunea și regia Gianinei Cărbunariu; "Kuznecov și Serpuchov se mută la etajul III", în direcția de scenă a lui Florian von Hoermann, un proiect de teatru independent din München; "Visul unei nopți de vară" de William Shakespeare, în regia lui Christian Georg Fuchs (Teatrul Waidspeicher Erfurt, Germania); sau "Despre sport", de Elfriede Jelinek, în regia lui Krzysztof Garbaczewski (Teatrul "Jan Kochanowski" Opole, Polonia).

Într-un mod inedit, gongul de final al Festivalului Eurothalia a bătut, în acest an, într-o notă muzicală. După nouă zile de teatru de cea mai înaltă calitate, festivalul s-a încheiat cu un spectacol "dinamic, inteligent și plin de elemente spectaculare" susținut de Mike Godoroja, unul dintre cei mai importanți artiști de blues din România, alături de care au urcat pe scenă și trupele Blue Spirit și Trei Parale. Muzicianul s-a prezentat în fața publicului cu noul său proiect „Balkanik Zeppelin", o insolită combinație între Led Zeppelin și acordurile etno.

... într-o Timișoară multiculturală

La prima vedere, ar părea că festivalul se adresează cu preponderență publicului vorbitor de limba germană, dar lucrurile nu stau nici pe departe așa. Chiar dacă este organizat de Teatrul German de Stat din Timișoara, Festivalul Eurothalia vizează un public foarte variat, specific unui oraș multicultural și multilingv cum este capitala Banatului. Spectacolele incluse în program sunt dintre cele mai diverse, în acest an fiind jucate în limbile română, germană, maghiară și poloneză. În plus, toate spectacolele beneficiază de traducere prin supratitrare sau la cască, după caz, în limba română, respectiv în germană și engleză.
„Avem de-a face cu o zonă a întâlnirilor, a confluențelor, care se reclamă mai multor spații geografice și culturale, în acest mixt care cred că este specific și binevenit Timișoarei. Asta este, de fapt, inclusiv miza acestui festival, de a vedea lucruri, oameni, creatori din diverse spații, care, în acest context general, crează o stare care cred eu că e de bine și îi îmbogățește atât pe spectatorii din Timișoara și nu doar, dar inclusiv și actul de creație în sine. Orice confruntare în acest sens este benefică", spune Lucian Vărșăndan, directorul Teatrului German de Stat din Timișoara.

Nicoleta Bodiu

Vásári ruhába bújt kultúra a Dóm téren

Nem csak világvárosok kiváltsága, hogy adventi ünnepségeket és vásárokat rendezzenek, immár 11 éve Szeged is bizonyította, képes erre, és egy kis jó hangulatért, színes, gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt szóló programokért, értékes kézműves portékákért nem kell feltétlenül Budapestre vagy Bécsbe utazni.

Kilencedik alkalommal ad otthont az ország egyik legpatinásabb tere, a Dóm tér a vidéki Magyarország leglátogatottabb adventi ünnepségének, kétszer pedig a Dugonics tér volt a házigazdája. Az egy hónapig tartó karácsonyi vásár szervezője az idén is az Ördögszekér. A cég ügyvezetője, Mocselini Rudolf elmondta, egyik céljuk az volt, hogy hosszú, hideg, téli estéken különböző programokkal közelebb hozzák egymáshoz az embereket, társaságokat, hogy több időt tölthessenek együtt. Ezt a célt szolgálja a tér közepén égő tűz, amelyet körbe lehet állni, melegedni, így biztosítva a meghitt hangulatot egy jóízű beszélgetéshez. A 4 hét során közel 200 mázsa fát tüzelnek el. Más nyugat-európai városokban ilyenkor késő éjszakába nyúlóan zajlik az élet, ezt a nyüzsgést, színes kavalkádot szerették volna Szegeden is meghonosítani. A másik cél a cég tevékenységéből fakad: támogatni a hazai kézműves vállalkozásokat, iparművészeket, javítani a piaci helyzetükön, a hamisítatlan kézműves értékeket részesíteni előnyben a távol-keleti és egyéb egzotikusnak mondott giccsözönnel szemben. Arra törekszenek, hogy segítsék a hazai és Kárpát-medencei mesterembereket, aki természetes alapanyagokat használva, a hagyományt tisztelve, ám a praktikumot és esztétikumot is figyelembe véve termékeikkel a korszellemnek is megfelelnek. A gazdasági válság miatt most jobban rászorulnak, mint máskor bármikor.

A szegedi adventi ünnepségsorozat eleve hátránnyal indul, hiszen az egy időben zajló, jóval nagyobb és felkapottabb budapesti karácsonyi vásár sok kiállítót elszipkáz, s mivel Magyarországon máshol ez idő tájt nincs ilyen nagyszabású rendezvény, az ügyfélkör is megfeleződik. A fővárosi rendezvény inkább a vásári jelleget preferálja, a kereskedelmi szegmenset helyezi előtérbe, Szeged pedig ezzel szemben inkább a kulturális és társasági oldalát emeli ki és a vásár kézműves jellegét hangsúlyozza.

Egyre nagyobb sikerrel fut a közel 100 különböző kulturális programot kínáló Dóm Téri Advent, amelyet immár nemcsak a város lakói látogatnak, hanem a Vajdaságból és Romániából, elsősorban Temesvárról és Aradról is sokan felkeresik. A téren felállított, 200 főt befogadó bálaszínházban zajló kulturális programokról, mesedélutánokról, folk, rock, underground és világzenei koncertekről fényképes beszámoló készül, az eseményeket pedig élőben közvetíti a hangos webtévé (www.domter.hu). Erre az egy hónapra Szeged valóságos eurorégiós központtá válik. Mocselini bízik abban, hogy az idén sokkal többen fognak kilátogatni a térre, mint eddig bármikor. Közvélemény-kutatást terveznek, hogy megtudják, az egy hónap alatt megforduló mintegy 150-200 ezer látogató honnan jött és milyen véleménnyel van a vásárról.

Megszólítottunk egy elégedett kiállítót. A hódmezővásárhelyi Majolikagyár 2003-ban végleg bezárt. A gyár műszaki vezetői elhatározták, hogy nem hagyják veszni a sok-sok év alatt felhalmozódott tudást és tapasztalatot, ezért 2004-ben megalapították a Majolika (G)old kerámiagyártó és kereskedő vállalkozást. Elsősorban háztartási kerámiát állítanak elő, de egyre nagyobb teret kap a díszmű kerámia gyártása is. Mónus Andrásnétól megtudtuk, harmadik alkalommal vesznek részt a szegedi vásáron, és évről évre elégedettebbek. Most már ismerik termékeiket, amihez nagyban hozzájárult ez a rendezvény is. „Gyönyörű ez a tér, páratlan hangulata van, ahol el tud tölteni az ember akár egy teljes napot gyönyörködve a szebbnél szebb kézműves portékákban. Jómagam is itt szoktam vásárolni” – újságolja Mónus Andrásné. Érdeklődésünkre termékeikről elmondta, mindegyik kézzel készült egyedi darab, rendkívül tartós, kopásálló, mosogatógépben is mosható, hiszen közel 1000 fokon égették ki a cserepeket.

Ezek és a vásárban kiállított egyéb értékteremtő kézműipari termékek szépségükkel és minőségükkel kiválóan illeszkednek bármilyen enteriőrbe.

Tuti

Cultura în haine de târg

Organizarea de evenimente cu ocazia sărbătoririi Adventului nu este doar privilegiul marilor metropole ale lumii, anul acesta se vor împlini 11 de ani de când orașul Szeged a dovedit că nu trebuie să mergem la Budapesta sau la Viena pentru a avea parte de o atmosferă plăcută, de programe variate pentru copii și adulți și de obiecte meșteșugărești de valoare.

Piața Domului, una dintre cele mai patinate piețe ale țării, găzduiește anul acesta a noua oară evenimentele festive cele mai vizitate ale provinciei ungare. În celălalte două

ocazii sărăbătorirea Adventului a avut loc în piața Dugonics. Organizatorul târgului de Crăciun este și în acest an firma Ördögszekér. Administratorul firmei, Mocselini Rudolf ne-a spus că scopul târgului este acela de a apropia oamenii în zilele lungi de iarnă prin diverse programe ca oamenii să petreacă mai mult timp împreună. În acest scop a fost aprins un foc mare în centrul pieței la care oamenii pot să se încălzească și care asigură atmosfera prietenoasă în cadrul căreia ei pot să povestească. Timp de patru săptămâni se vor arde 200 chintale de lemn. În alte orașe occidentale viața este în forfotă, într-o continuă cavalcadă colorată până noaptea târziu, iar organizatorii au dorit să obțină același efect și la Szeged. Al doilea scop se datorează tipului de activitate a firmei: acea de a sprijini meșteșugarii, artizanii autohtoni, de a îmbunătăți situația pieței din acest domeniu, de a da prioritate produselor meșteșugărești autentice și nu obiectelor fără valoare care sosec în număr mare din Extremul-Orient sau alte părți exotice ale lumii. Organizatorii se străduiesc să sprijine meșterii autohtoni și pe cei din Bazinul Carpatic care folosesc materiale naturale și respectă tradițiile și totodată nu uită nici latura practică și estetică a obiectelor în conformitate cu tendințele prezentului. Odată cu instaurarea crizei mondiale au mai mare nevoie de ajutor, decât în trecut.

Evenimentele festive organizate cu ocazia Adventului au început cu un dezavantaj deoarece târgul de Crăciun de la Budapesta, care este mult mai faimos, va atrage mulți comercianți și astfel se va diminua și numărul cumpărătorilor. Evenimentul organizat la Budapesta dă întâietate părții comerciale, al aspectului de târg, în timp ce la Szeged se scoate în evidență partea culturală și socială a târgului și se pun în lumină creațiile meșteșugărești. Evenimentele festive organizate în Piața Domului oferă în jur de 100 de programe și au tot mai mare succes. La eveniment sosesc vizitatori și din afara orașului, din Voivodina și din România, în primul rând din Timișoara și Arad. La teatrul de baloți de paie ridicat în piață cu o încăpere de 200 de persoane au loc programe culturale, după-mese cu povești, concerte de muzică folc, rock, underground și internațională despre care se realizează un fotoreportaj iar evenimentele sunt transmise în direct de webtévé (www.domter.hu). Timp de o lună orașul Szeged devine un centru autentic al euroregiunii. Mocselini și-a exprimat convingerea că în acest an vor veni mult mai mulți vizitatori decât în anii precedenți. Se intenționează efectuarea unui sondaj de opinie pentru a afla locul de proveniență a celor în jur de 150-200 de mii de oameni care vor vizita piața timp de o lună și pentru a afla opinia lor privind târgul.

Am stat de vorbă cu un expozant mulțumit. Fabrica de majolică din Hódmezővásárhely și-a închis porțile în mod definitiv în anul 2003. Tehnicienii șefi ai fabricii s-au hotărât să nu lase să se piardă cunoștințele și experiența acumulată de-a lungul anilor și astfel în 2004 au fondat întreprinderea pentru fabricarea și vânzarea obiectelor de ceramică Majolika (G)old. În primul rând se produce ceramică pentru uz casnic, dar în ultimul timp se fabrică tot mai mult și obiecte decorative din ceramică. Am aflat de la Mónus Andrásné că este al treilea an în care afacerea participă cu produsele sale la târgul din Szeged și an de an sunt tot mai mulțumiți. Produsele lor au devenit cunoscute printre altele și datorită târgului. “Această piață este minunată, cu o atmosferă inegalabilă unde vizitatorul poate să petreacă chiar și o zi ca să admire obiectele din ceramică. Și eu fac aici cumpărături” – ne-a dezvăluit Mónus Andrásné. La întrebarea noastră ne-a spus despre produse că sunt făcute manual, sunt durabile, rezistente la uzură, se pot spăla cu mașina de spălat vase deoarece au fost arse la 1000 de grade.

Acestea, precum și celălalte obiecte de artizanat sunt valoroase datorită frumuseții și calității lor și se potrivesc oricărui interior.

Tuti

Megyeszolgálat Szolgáltató és
Kereskedelmi Nonprofit Kft.
6722 Szeged, Rákóczi tér 1.

inpress
határon átnyúló hírközlési szolgálat
serviciu mass-media transfrontalier

Fundația INTEGRATIO
str. V. Alecsandri nr. 6.
300078 Timişoara România

www.inpress-online.eu

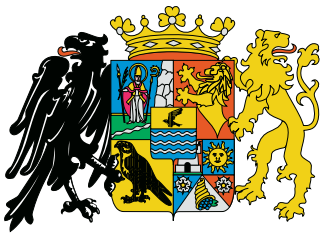

Csongrád megye/Județul Csongrád

Temes megye/Județul Timiș

Magyarország- Románia
Határon Átnyúló Együttmű ködési
Program 20 07-2013

Programul De Cooperare
Transfrontalieră
Ungaria- România 20 07-2013

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap
Uniunea Europeană
Fondul European de Dezvoltare Regională

Két ország, egy cél, közös siker!
Două țări, un scop, succes comun!

www.huro-cbc.eu
www.hungary-romania-cbc.eu

Jelen kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.
Conținutul acestei publicații nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

A szelektíven gyűjtött papírhulladék újrahasznosítva értéket képvisel.
Deșeurile de hârtie adunate în mod selectiv și reciclate reprezintă valoare.